

TRẦN VĂN TƯỜNG (18 - 19.8.1965), trận chiến đầu của Trung đoàn Bộ binh 1 (Quân khu 5) cùng bộ đội và dân quân du kích địa phương đánh bại cuộc hành quân “tìm diệt” đầu tiên của Quân đội Mỹ sau khi vào miền Nam Việt Nam, tại khu vực thôn Vạn Tường (xã Vạn Tường, tỉnh Quảng Ngãi).

Vạn Tường là một thôn nhỏ ven biển trong vùng giải phóng Quảng Ngãi, cách căn cứ Chu Lai của Mỹ 17 km về phía đông nam; có địa hình làng mạc, đồng ruộng xen kẽ với nhiều gò, đồi thấp, được xây dựng thành làng chiến đấu với lực lượng du kích, có công sự, vật cản, địa đạo, hào giao thông... Từ tháng 7 năm 1965, trên địa bàn có Sở chỉ huy Trung đoàn 1 chủ lực Quân khu 5 cùng cố lực lượng, chuẩn bị cùng bộ đội huyện Bình Sơn tiến đánh huyện lỵ Hà Thành (phía tây Quảng Ngãi).

Giữa tháng 8.1965, biết có chủ lực ta đang đóng quân ở Vạn Tường, Bộ Chỉ huy Mỹ huy động khoảng 8.000 quân (gồm 4 tiểu đoàn thuộc Sư đoàn 3 Lính thủy đánh bộ, 1 tiểu đoàn xe tăng, xe thiết giáp, 2 đại đội thông tin, 2 đại đội trinh sát) cùng 1 tàu tuần dương, 2 tàu khu trục, 2 tàu hộ vệ, 100 máy bay trực thăng, 70 máy bay chiến đấu... mở cuộc hành quân “tìm diệt” mang tên Ánh sáng sao (Starlite) vào Vạn Tường. Chỉ huy cuộc hành quân là Đại tá Oscar F. Peatross.

Sau khi trinh sát, triển khai lực lượng và bắn pháo chuẩn bị, 4 giờ 30 phút ngày 18.8.1965, quân địch từ đường biển, đường không và đường bộ ồ ạt tiến công vào Vạn Tường. Dự đoán đúng ý định của quân Mỹ, Trung đoàn 1 phối hợp với bộ đội địa phương Bình Sơn và dân quân du kích tổ chức đánh chặn, tiêu diệt nhiều sinh lực địch ngay khi địch đang đổ bộ. Bị chặn đánh quyết liệt, địch dùng máy bay trực thăng, tàu biển đổ thêm quân xuống các thôn Ngọc Hương, An Cường và An Lộc, Phú Vinh ở phía đông bắc Vạn Tường, hình thành hai hướng tiến công đồng thời vào phía đông nam và đông bắc Vạn Tường; trong đó, hướng Ngọc Hương, An Cường là hướng tiến công chủ yếu.

Trên hướng tiến công thứ yếu ở Phú Vinh, An Lộc, khi quân địch vừa đổ bộ, Đại đội 21 bộ đội địa phương Bình Sơn cùng lực lượng đặc công, trinh sát và hỏa lực cối của Trung đoàn 1 tập trung bắn phá vào các bãi đổ bộ, không cho địch triển khai đội hình chiến đấu, chặn đứng mũi tiến công ở phía đông bắc Vạn Tường.

Trên hướng tiến công chủ yếu tại Ngọc Hương, An Cường, 9 giờ sáng 18.8.1965, địch huy động 1 tiểu đoàn bộ binh cùng hàng chục xe tăng, xe thiết giáp, được máy bay trực thăng yểm trợ, ồ ạt mở 10 đợt tiến công liên tục vào Ngọc Hương, An Cường và Xóm Chuối, nhưng bị Tiểu đoàn 60 và 40 (Trung đoàn 1) cùng bộ đội địa phương và dân quân du kích đánh thiệt hại nặng. Quân ta bắn cháy 3 xe thiết giáp, 7 xe M113 và diệt gần 100 quân địch. Để ứng cứu, 11 giờ, địch cho 1 cánh quân đổ bộ xuống ngọn đồi phía sau Vạn Tường (cách Sở chỉ huy Trung đoàn 1 khoảng 200 m), nhưng bị tiểu đội vệ binh và cơ quan trung đoàn bộ đánh chặn, bảo vệ cho Sở chỉ huy di chuyển an toàn qua Đồi 61. Đến 13 giờ 30 phút, địch tăng cường 1 đoàn xe tăng, xe thiết giáp phối hợp với lực lượng ở thôn Ngọc Hương liên

tiếp mở các đợt tiến công vào Xóm Chuối. Tại Xóm Chuối, địch bị rơi vào trận địa chuẩn bị sẵn, bị bắn cháy 4 xe thiết giáp, phá hỏng 3 chiếc.

Bị đánh thiệt hại nặng trên cả hai hướng, địch cho pháo binh, không quân tiếp tục đánh phá Vạn Tường thay cho bộ binh dừng lại củng cố ở các hướng Ngọc Hương - Lộc Tục và Vạn Tường - An Lộc, An Cường. Tranh thủ thời gian đó, rạng sáng 19.8, Trung đoàn 1 tổ chức rút quân, thoát khỏi vòng vây của địch, về căn cứ an toàn.

Kết thúc TVT, Trung đoàn Bộ binh 1 và bộ đội địa phương, dân quân du kích huyện Bình Sơn loại khỏi vòng chiến đấu hơn 900 quân Mỹ, bắn cháy 13 máy bay trực thăng, phá hủy và bắn hỏng 22 xe tăng, xe thiết giáp; đánh bại cuộc hành quân “tìm diệt” hỗn hợp đầu tiên của Mỹ trên chiến trường miền Nam Việt Nam. Thắng lợi của TVT khẳng định Quân giải phóng Miền Nam có khả năng đánh thắng quân Mỹ có ưu thế nổi trội về binh khí, kỹ thuật, củng cố quyết tâm đánh Mỹ và thắng Mỹ của quân và dân hai miền Nam, Bắc. Sau chiến thắng TVT, Trung đoàn 1 được tặng thưởng Huân chương Quân công Giải phóng hạng Nhất và cờ “Dũng mãnh, kiên cường, đánh giỏi, diệt gọn”. (901 chữ)

NGUYỄN THÀNH HỮU

Tài liệu tham khảo

1. Bách khoa toàn thư mở Wikipedia, *Trận Vạn Tường*.
2. Bộ Quốc phòng, *Bách khoa toàn thư quân sự Việt Nam*, quyển 1, Lịch sử quân sự, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 2015, tr. 1079 - 1081.
3. Viện Lịch sử quân sự Việt Nam, *Một số trận đánh trong kháng chiến chống Pháp, kháng chiến chống Mỹ (1945 - 1975)*, tập 1, Hà Nội, 1991, tr. 21 - 46.
4. Viện Lịch sử quân sự Việt Nam, *Từ điển Lịch sử quân sự Việt Nam*, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 2011, tr. 742 - 743.